

muslim georgia

ბავშვის გული და
ყურანი

დიანეთის საქმეთა
სამმართველოს გამომცემლობა

სახალხო წიგნები

თარგმნა
თამაზ მიქელაძემ

გრაფიკა და დიზაინი
ბილალ ილკაი

ლეგისტრირებული ხასიათის ფერები
وَقَدْ تَضَامَ مَعَ الْمُسْلِمِينَ وَلَرْبِنَ

muslim GEORGIA uluslararası yardımlaşma vakfı

www.muslimgeorgia.org	info@muslimgeorgia.org
muslim.georgia.18	muslim.georgia.54
@georgiaquran	@muslim_georgia
@muslimgeorgiaquran	@muslimgeorgia

ბინდგაბ გურია და
ყოველი

სარჩევი

ყურანი და აზროვნების წრთვნა	7
ღმერთო ყურანი ჩვენთვის, ჩვენ კი ყურანისთვის ხელმისაწვდომი გაგვხადე	16
ჩვენი ოჯახები რომ არ ჩამოიშალოს	22
როგორ გავაცნოთ ბავშვებს ყურანის შინაარსი?	29
ბავშვთა გულები ყურანით ბოლომდე იგსება	35
ყურანი და ჩვენი ბავშვები	43

ყურანი და მხრივნების ნილვა

ჰამით ერ

აზროვნება ადამიანის ყველაზე თვალსაჩინო თვისებაა. თავდაპირველად ისლამის ფილოსოფოსები ადამიანს „მოაზროვნე არსებად“ მოიხსენიებდნენ. აქ მნიშვნელოვანია მოვლენებისა და მატერიის წინმსწრები მიზეზების; რატომ, როგორ და მსგავსი ამოუცნობი ფაქტორების აღმოჩენა. აზროვნება რომ სწორ ცოდნამდე მივიდეს ამისათვის ზომიერებაა საჭირო. გამომდინარე აქედან, უცოდინარმა ადამიანმა, შეუძლებელია ჭეშმარიტებას მიაგნოს.

ამ გზაზე მოაზროვნე ადამიანისთვის საუკეთესო გზამკვლევი და ჭეშმარიტი ცოდნის წყარო, რა თქმა უნდა ყურანია. ღვთიური გზავნილის გაცნობის გარეშე ჭეშმარიტების მიგნება შეუძლებელია. აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ რწმენა აზროვნებაზე ადრე მოდის, აზროვნება კი რწმენის დაცვისა და გაძლიერების საშუალებაა. ყურანში აზროვნება რამოდენიმე

8 . ბიჭების გულა და უკრიანა .∞-

ტერმინითაა გამოხატული: „აქლ“, „ლუბ“, „ნუპა“, „პიჯრ“ და სხვა.

ლმერთი სხვა და სხვა საკითხის შესახებ საუბრისას, ყურანის მრავალ აიათში, მოგვიწოდებს ფიქრისა და გონების გამოყენებისკენ, რათა ეს საკითხები უკეთ გავიგოთ. ამასთანავე, არსებობენ ისეთებიც, რომლებიც ამტკიცებენ, რომ ყურანის სწავლება აზროვნებას აჩერებს, ადამიანს ჩარჩოებში სვამს და მის თავისუფლებას ზღუდავს. ისინი გულისხმობენ ყურანის დებულებებს: ეს ცოდვაა, ის არამია, ეს ალალია, ის კარგია და ა.შ. ეს ადამიანები ასევე ამტკიცებენ, რომ რელიგია ოპიუმია და ის ადამიანებს აბრუებს. ამგვარი გაგების საფუძვლები რა თქმა უნდა უმეცრებაში უნდა ვეძებოთ. სინამდვილეში ყველაფერი პირიქითაა. ყურანი ადამიანებს აძლევს კონკრეტულ მიმართულებებს და შემდეგ თავისუფალ ნებასთან ერთად ტოვებს. გადაწყვეტილებებს ადამიანი თავადი იღებს.

ყოველი დოგმა, რომელიც ადამიანის აზროვნებას აფერხებს და არცევანის უფლებას უსპობს საზიანოა და ადამიანს დამამცირებელ მდგომარეობაში აგდებს. ეს ყველაფერი თავად ყურანშია მითითებული:

„ვჰიცავ, ჩვენ გავაჩინეთ ბევრი ჯინი და ადამიანი ჯოჯოხეთისთვის. მათ გული

აქვთ, რომლითაც არ შეიძლება და მათ
თვალები აქვთ, რომლითაც არ დაინახა-
ვენ და მათ ყურები აქვთ, რომლითაც არ
შეისმენენ . ეგენი პირუტყვებივით არიან,
ოდონდ უფრო გზააბნეულნი მათზე. ისინი
უგულისყურონი არიან!“ (არავ 179)

„უეჭველად, ალლაჰის წინაშე, სულიერ-
თა შორის, ყველაზე უარესნი არიან ყრუ-
ნი და მუნჯნი , რომელნიც არ მოეგებიან
გონს“. (ენფალ 22)

გინახავს ის, ვინც თვისი ვნება გააღმერ-
თა? ნუთუ მისი დამცველი და მფარველი
იქნები?

„თუ ფიქრობ, რომ მათი უმრავლესობა
შეისმენს ან შეიგნებს? ისინი სხვა არავინ
არიან, თუ არა მსგავსნი პირუტყვისა, ან
მათზე მეტად გზააბნეულნი!“ (ფურყან 43-44)

ტვინის გამორეცხვისა და ჩარჩოებში
ჩასმის მაგივრად ყურანს სურს ადამიანებს
მისცეს თავისუფლება, თავისუფალი არჩე-
ვანისა და გადაწყვეტილებების მიღების
უფლება. ყურანი ადამიანებს სთავაზობს
სხვადასხვა მაგალითებს კაცობრიობის
ისტორიიდან, რათა დასკვნები გააკეთონ
და გადაწყვეტილებები მიიღონ. თუ ადამი-
ანს არ აქვს დასაყრდენი, რაიმე მაგალითი,
რაზეც თავის ცოდნას ააგებს, ის გონებას

10 . ბავშვის გულა და უკრთხი .∞-

ვერ გამოიყენებს. ამიტომაა, რომ ყურანი ყველაზე დიდ მნიშვნელობას ადამიანის ცოდნას და გონებას ანიჭებს.

თუ ადამიანს დამოუკიდებლად ფიქრის უნარს ვერ იყენებს, მაშინ ის მიმბაძველობის გზას ირჩევს. მიმბაძველობა კი ადამიანს შორს ვერ წაიყვანს. ყურანის სიტყვებით რომ ვთქვათ, მიმბაძველობის ბოლო ცეცხლია, ჯოჯოხეთია. ლოკმანის სურაში ღმერთი ბრძანებს:

„როცა მათ ეუბნებიან: „მიყევით იმას, რაც ზეგარდმოგივლინათ ალლაჰმა!“ - პასუხობენ: „არამც და არამც! ჩვენ მივჰყებით იმას, რაზეც ვჰპოვეთ ჩვენი მამები.“ და თუ ეშმაკი მოუხმობს მათ ცეცხლის სასჯელისკენ ?“ (ლოკმან 21)

მულქის სურაში ღმერთი ბრძანებს, რომ იმ ადამიანების ხვედრი ჯოჯოხეთია, რომ-ლებიც გონებას არ იყენებენ და არ ფიქრობენ.

„და კიდევ ამბობენ: „რომ ვყოფილიყავით შემსმენი და მოგვეხმო გონებისთვის, არ ვიქნებოდით ცეცხლის ბინადარნი“. (მულქ 10)

გამომდინარე აქედან, ჩვენ შეგვიძლია ვთქვათ, რომ აზროვნების გარეშე ადამიანი

ჯოჯოხეთის მგზავრია. ფიქრის გარეშე, თავდაპირველად ადამიანი საკუთარ თავში აყალიბებს ჯოჯოხეთს. ვინც გონებას იყენებს მათთვის ეს მდგომარეობა სრულიად პირიქითად. ისინი იყენებენ გონებას, ამიტომ საიქიოში სამოთხეს იმზადებენ და ამქვეყნიურ ცხოვრებასაც სამოთხედ აქცევენ. გამომდინარე აქედან, ის საზოგადოება, სადაც ადამიანები აზროვნებას ანიჭებენ უპირატესობას, ამქვეყნიურ სამოთხედ გადაიქცევა.

სწორი აზროვნება რომ ვისწავლოთ, ამისათვის ბევრი უნარის გამოყენებაა საჭირო.

ადამიანმა რომ სწორად აზროვნება ისწავლოს და თავისუფალი ნების გამოყენება შეძლოს, ამისათვის სწავლაა საჭირო და ეს გარკვეულ პროცესს მოიცავს. ადამიანის თავისუფალი ნების გამოვლინება ცოდნასთანაა დაკავშირებული. ადამიანი ცოდნის მეშვეობით აზროვნებს და აკუთხებს არჩევანს. გადაწყვეტილებების მიღება კი პირდაპირ კავშირშია ადამიანის თავისუფლებასთან.

რადგანაც ადამიანის წინაშე არსებული ალტერნატივების არჩევანის უფლება თავად მას გააჩნია, არჩევანის გაკეთების შემდეგ შესაძლო შედეგებზეც პასუხიმგე-

12 . ბიჭვაძე გულა და უკრიანა .∞-

ბელი, თავად ადამიანია. ყურანში ამის შესახებ მრავალგზისაა ნახსენები:

„უქველად, ჩვენ დავადგინეთ იგი ჰემარიტ გზაზე, მაგრამ მას შეუძლია იყოს მადლიერი ან „უმადური“. (ინსან 3)

„ყოველი სული მძევალია იმის, რაც მოიხვეჭა“, (მუდდესირ 38)

„ვინც ჰემმარიტი გზა გაიგნო, მხოლოდ თავის სასიკეთოდ დაადგა ამას და ვინც აცდა, მხოლოდ თავის საწინააღმდეგოდ აცდა. და არც ერთი ცოდვილი არ იტვირთავს სხვის ცოდვას. და ჩვენ არ ვყოფილ-ვართ დამსჯელნი, სანამ არ წარვგზავნი-დით შუამავალს!“ (ისრა 15)

შესაბამისად, ადამიანს უფლება აქვს გააკეთოს საკუთარი არცევანი და მასთანავე ის არჩევანიდან გამომდინარე ქცევებშიც თავისუფალია. აზროვნების თავისუფლება ქცევის თავისუფლების საფუძველია. ადამიანს შეუძლია ეს თავისუფლება გამოიყენოს როგორც სასიკეთოდ, ისე საზიანო-დაც.

აქ შეიძლება წარმოშვას კითხვა, თუ როგორ უნდა გამოიყენოს ადამიანმა თავისუფალი ნება და როგორ ისარგებლოს აზროვნების უნარით. როგორც უპვე აღვ-

ნიშნეთ, ადამიანს სჭირდება განათლება და დრო, რათა თავისუფალი აზროვნებისა და გადაწყვეტილებების მიღების უნარი განუვითარდეს. ძირითადი მიმართულებების სწავლის პროცესში ადამიანი საკითხის შესახებ ფიქრსა და ანალიზს იწყებს, აკეთებს შეფასებებს და უყალიბდება დამოკიდებულებები, ეს კი ახალი ცოდნის აღმოჩენისა და აზროვნებისკენ უბიძგებს. ჩვენ ამ მეთოდს პირდაპირ ყურანიდან ვსწავლობთ. ყურანში მრავლადაა მოწოდება, რომ გამოვიყენოთ გონება, აზროვნება და საკითხების შესახებ შევიქმნად გონივრული მტკიცებულებები. ყურანი გვაწვდის ძაფის წვერებს და მოგვიწოდებს მივყვათ მათ და ვიფიქროთ. წარმოგიდგენთ ფიქრისა და აზროვნების შესახებ მოცემულ აიათებს:

1. “ჩვენ ვუბოძეთ მათ ცხადი ცნობარი ბრძანებისაგან. და არ ჰქონიათ უთანხმოება, ვიდრე ცოდნა არ ებობათ, რის შემდეგაც ზღვარს გადავიდნენ. უეჭველად, აღდგომის დღეს შენი ღმერთი განსჯის მათ შორის იმას, რაზეც ვერ თანხმდებოდნენ!

2. მერე ჩვენ დაგადგინეთ შენ გზაზე ბრძანებიდან. მაშ, მისდიე მას და არ აჟყვე სურვილებს იმათსას, რომელნიც არ უწყიან.

14 . ბიჭვაძეს გულა და უწინახი .∞-

3. უეჭველად, ისინი ვერაფერს შეგეწევიან ალლაპის წინაშე. უეჭველად, უსამართლონი ერთურთის შემწენი არიან, ხოლო ალლაპი შემწეა ლვოთისმოშიშთა.

4. ესაა ცხადი მტკიცებულება ხალხთათვის, ჰეშმარიტ გზად და წყალობად, ვინც ჰეშმარიტების შეცნობას ელტვოდა.“
(ჯახი 17-20)

„ნუთუ არ ფიქრობენ ცათა და მიწის მეუფებაზე და იმ ყველაფერზე, რაც ალლაპს გაუჩენია; და რომ, იქნებ, მოახლოვდა მათი ვადა ? მაშ, რომელ ნათქვამს ირწმუნებენ ამის მერე?“ (არავ 185)

1 „და ასე ვაჩვენებდით იბრაჟიმს ცათა და ქვეყნის მეუფებას , რათა ყოფილიყო მტკიცე მორწმუნეთაგანი.

2 როცა დაფარა დამემ იგი, დაინახა ვარსკვლავი და უთხრა : ესაა ღმერთი ჩემი ! მაგრამ როცა გაქრა , თქვა: მე არ მიყვარს ქრობადი .

3 როცა დაინახა მთვარე ამომავალი, უთხრა: ესაა ღმერთი ჩემი. მაგრამ როცა გაქრა, თქვა: უთუოდ, თუ არ დამადგენს სწორ გზაზე ღმერთი ჩემი, უეჭველად, გზა-ამცდარ ხალხთაგან ვიქნები მე.

4 როცა დაინახა მზე ამომავალი,
უთხრა: ესაა დმერთი ჩემი, ეს უფრო დი-
დია . მაგრამ როცა გაქრა, უთხრა: ხალხო
ჩემო! უეჭველად, მე თქვენ თანაზიართაგან
შორსა ვარ .

„უეჭველად, მე ვპოვე სათაყვანო , რო-
მელმაც გააჩინა ცანი და დედამიწა, და მი-
ვიქეცი ერთდმერთიანობისაკენ, და მე არ
გავუჩენ თანაზიარს!“ (არავ 75-79)

„რამდენი დასახლება, რომელთა მცხოვ-
რებნიც უსამართლონი იყვნენ, დავდუპეთ
და ახლა მიწასთანაა გასწორებული. რამ-
დენი ჭაა მიტოვებული და რამდენი სასახ-
ლე!“

განა არ უმოგზაურიათ დედამიწაზე,
მათ გულს განა არ შესწევდა გაგება, ხო-
ლო ყურებს შესმენა? უეჭველად, თვალი
კი არ ბრმავდება, არამედ გული მკერდში!“
(ჰაჯ 45-46)

ლიმერი უკრისა ჩეგნოდას.

ჩეგნ ა უკრისნახოდას
ხელმისაწვდომი გაგებად

მიპათ თემელ

იმ სარწმუნოებებს შორის, რომლებსაც წმინდა წიგნი გააჩნიათ, ისლამი ყველაზე დიდი და უკანასკნელია და ისლამის მიხედვით წმინდა წიგნის რწმენა რწმენის პირობებში შედის. წმინდა წიგნის რწმენა მის კითხვას, გაგებას, ყოველ საკითხში წიგნისმიერი დებულებების გათვალისწინებას და პრაქტიკაში განხორციელებას გულისხმობს. რა არის ისლამი ან რა არ არის, ამის გაგება ყურანის სწორად წაკითხვასა და გაგებაზეა დამოკიდებული. გამომდინარე აქედან, ყურანი ისლამისა და მუსლიმებისთვის სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანია.

სანამ ძირითად საკითხზე გადავალო, უნდა აღინიშნოს, რომ ყურანს აქვს ორ მაგი ეფექტის თვისება, რაც იმას გულისხმობს, რომ ის მოქმედებს როგორც ადა-

მიანის გონებაზე, ისე გულზეც. ყურანის მკითხველი იძენს ცოდნას, სწავლობს სამყაროსა და გამჩენზე ფიქრს და ამ მხრივ ვითარდება. ამასთანავე ყურანის კითხვისას მორწმუნის გულში სიყვარული, შემწყნარებლობა, სიკეთე და ყოველგვარი დადებითი გრძნობა ისადგურებს. ყურანი, როგორც სახელმძღვანელო ლვთისგან მოდის და ის არათუ სხვა რომელიმე წიგნს, უფრო მეტიც, ის არცერთ სხვა წმინდა წიგნს არ პგავს. ყურანის უნიკალურ თვისებებზე ისევ ყურანშივეა საუბარი:

„ვისი გულიც განავრცო ალლაჰმა ისლამისთვის, უკვე იგი ადგას ნათელსა ზედა თავისი ღმერთისგან. ვათ, ვისი გულიც გაქვავებულია ალლაჰის ხსენებისგან. სწორედ ისინი არიან, ცხად გზააბნევაში.

„ალლაჰმა ზეგარდმოავლინა საუკეთუსო სიტყვა წიგნად, ერთმანეთის მსგავს ჰარმონიული განმეორებადი. ჟრუანტელი უვლის მისგან, მათ კანს, რომელნიც ძრწიან თავიანთი ღმერთის. აწის შემდგომად კანი მათი და გული მათი სიმშვიდეს ჰპოვებს ალლაჰის ხსენებით. სწორედ ესაა ჭეშმარიტი ცნობარი ალლაჰის, ჭეშმარიტ გზაზე დაადგენს, ინებეს ვისაც. ხოლო იმას, ვისაც გზააბნევაში ჩააგდებს ალლაჰი, დაქ, არ არს მისთვის ჭეშმარიტ გზაზე დამდგენი!“ (ზუმერ 22-23)

„უეჭველად, მორწმუნენი არიან ისინი, რომელთაც გულები შიშით უთრთიან, როცა ხსენდება ალლაჰი, ხოლო როცა მისი აიათები ეკითხებათ, რწმენას პმატებს იგი და მიენდობიან თავიანთ დმერთს,“ (ენფალ 2)

სწორედ ასეთი ორი მიმართულების გამო ყურანის ორგვარად წაკითხვაა შესაძლებელი. პირველი არის ზოგადი გონებრივი აღქმით წაკითხვა, რაც აიათების შინაარსის გაგებას ისახავს მიზნად. ასეთნაირადა კითხვის დროს მთავარია ყურანის შინაარსის გაგება და სხვა ვალდებულებები, მაგალითად ხმამაღლა კითხვა, ან ხმადაბლა, ან გრამატიკული წესების სრული დაცვით კითხვა და სხვა მსგავსი, აუცილებელი არ არის. მთავარია სიტყვები სწორად იქნას წაკითხული და ასევე სწორად წარმოთქმული. რაც შეეხება ყურანის კითხვის მეორე ფორმას, ამ შემთხვევაში მისი წაკითხვა სრული წესების დაცვით უნდა მოხდეს.

როგორც ცნობილია, შუამავლის მოვალეობა მხოლოდ დვთიური გზავნილის გავრცელება არ იყო. მას ასევე ევალებოდა ყურანის კითხვის წესების გადმოცემაც. ამასთანავე, შუამავალი მორწმუნეთა ზნეობრივ ღრებულებებზე და მათ ამაღლებაზე ზრუნავდა. ისლამის გავრცელე-

ბასთან ერთად შუამავალი მორწმუნებს ყურანის სწორად კითხვასაც ასწავლიდა.

ისლამის ისტორიის მანძილზე მეჩეთები ყურანის სწავლების ცენტრის ფუნქციას ასრულებდნენ. მეცეთის იმამები და მუჟზინები ლოცვებზე გაძლოლასთან ერთად ყურანის შესწავლებითაც იყვნენ დაკავშირდულნი.

ნეტა ამდენი მცდელობისა და შრომის შედეგი მიღწეულია? ალბათ საკამათოა. ყურანის სწავლებაში შემდეგი მეთოდების გამოყოფა შეიძლება:

ყურანის სწავლის მსურველს უნდა ავტესნათ, რომ ყურანის ანბანი მსოფლიოში არსებულ ანბანთა შორის ყველაზე იოლი ანბანია.

ყველა ასო თანხმოვანია

ხმოვნის ნიშანი სამია, რომლებიც თანხმოვანთან ერთად შესაბამის ბგერას გამოსცემენ.

ბგერების წარმოთქმისას ფონეტიკური ურთიერთშეხამება იქმნება. (მაგალითად, ერთი ასოს წარმოთქმისას სხვა ასო თავისით ერთვება)

ანბანის სწავლებისას მსურველებს უნდა ავუხსნათ ბგერების წარმოთქმის თავისებურებები, რათა თავიდანვე სწორად წარმოთქმას მიეჩვიონ.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს ბავშვებს. ყურანის სწავლებისას მათდამი მიდგომის მთავარი პრინციპები სიყვარული და პატივისცემა უნდა იყოს. სანამ ბავშვი უცხოური ჟღერადობის ხმებს ახალად აღქმას იწყებს უნდა მიგაჩვიოთ ისეთ სიტყვების გაგონებას, სადაც სიტყვა „ალლაჰ“ ფიიგურირებს. მაგალითად: მაშალლაჰ, ელჰემდულილლაჰ და სხვა.

ასეთი პერვენციული შემზადების შემდეგ უკვე ძირითად საქმეზე გადასვლა შეიძლება.

ბავშვი მხედველობით, მოსმენით და მიბაძვით სწავლობს. მისი პირვენებაც გარემოდან აღებული სიგნალების მიხედვით ყალიბდება. ყურანის სწავლისას ბავშვები ჯერ მიბაძვით ცდილობენ ბგერების სწორად გამოთქმას, შემდეგ კი უკვე თავად ცნობენ და ბგერების წარმოთქმას იწყებენ. მნიშვნელოვანია პირველივე ცდაზე სწორად სწავლება. თუ ბავშვმა ბგერა არასწორად აითვისა, მერე მისი გამოსწორება, როგორც წესი უჭირს. სწავლებისას თეორიულ ნაწილს დიდ დროს ნუ დაუთმობთ.

უმჯობესია ყურანთან პრაქტიკული წვდო-
მის საშუალება მალე შეექმნას. სწავლების პროცესში ძალიან მნიშნელოვანია
ყურანის მოსმენა. უნდა ვიქონიოთ პროფე-
სიონალი შემსრულებლების მიერ ნაკითხი
ყურანის ჩანაწერები, რომლებსაც საჭირო-
ებისამებრ მოვასმენინებთ.

მოსწავლემ ახალშესწავლილი მცირე
ზომის სურები და აიათები ოჯახის წევ-
რებთან ერთად ხშირად უნდა გაიმეოროს.
ეს და სხვა მსგავსი მეთოდები ყურანის
შესწავლების პროცესს ხელს უწყობს.
გარდა ამისა, ამ ასაკში მყოფი ბავშვისთ-
ვის სხვა ფაქტორებსაც დიდი მნიშვნელო-
ბა აქვს. მას დიდი ყურადღება სჭირდება
სკოლაში და ასევე დიდი ყურადღება უნ-
და გამოიჩინონ მშობლებმაც.

ეს და სხვა მსგავსი ხელსაყრელი პრო-
ბების თანხვედრისას ბავშვი ძალიან მოკ-
ლე ხანში შეძლებს ყურანის ანბანის შეს-
წავლას და სწორად კითხვას.

ყურანი თავად იშლება ჩვენთვის და
გვასწავლის. ყურანი ადამიანისთვის, ადა-
მიანი კი ყურანისთვისაა შექმნილი, ამიტომ
შეუძლებელია ის ვერ ვისწავლოთ.

ჩეხების რეზენტაცია მომ არ ჩაძლიშვილის

ექვემდებარებული

ბავშვები ანგელოზებივით არიან. ისინი ქვეყნიერებას უცოდველნი ევლინებიან. მათი სამყარო ყოველგვარი ლაქისგან თავისუფალი, სუფთა ფურცელია. შემდგომში ისინი გარემოს შესაბამისად, სოციალური და კულტურული გავლენებისგან მიღებული ეფექტების წყალობით ჩამოყალიბებას იწყებენ. გამომდინარე აქედან ბავშვების აღზრდისას საჭიროა მათი უცოდველ და წესიერ გარემოში გაზრდა, რათა ისინი მზად იყვნენ ცხოვრებისეული გამოწვევების წინაშე და სწორი გზით სიარული შეძლონ.

ის ადგილები, სადაც მუდმივად ღმერთი ახსოვთ და ცოდვას არ სჩადიან დვთის მიერ დალოცვილია და ანგელოზები სისტემატიურად იქ იმყოფებიან. რა თქმა უნდა ყველა მორწმუნეს სურს, რომ მისი სახლი და გარემო ისეთი იყოს, რომ იქ ანგელოზები სტუმრობდნენ. სადაც ანგე-

ლოზები არიან, იქ ეშმაკი ვერ მოქმედებს და შესაბამისად ასეთი ადგილები ცოდვის ჩადენისთვის ხელსაყრელი აღარ იქნება. ჩვენი ოჯახი ანგელოზების სამყოფა-ლი რომ გახდეს, მუდმივად დმერთი უნდა გვახსოვდეს, ყურანს ვკითხულობდეთ და ლვთისმსახურებას ვასრულებდეთ. ასეთ ადგილებში კარგი ადამიანები ბინადრობენ. ამგვარი გარემოს შექმნა ჩვენი ბავშვების მომავლისათვის დადებითი შედეგების მომტანია.

შუამავალი სახლში ანგელოზების სტუმრობის თაობაზე თავად მოგვითხრობს. პადისის მიხედვით ის ბრძანებს:

„როდესაც რომელიმე ჯგუფი დვთის სახლებიდან ერთ-ერთში შეიკრიბება და დვთის წიგნს წაიკითხავს და ერთიმეორესთან, როგორც სახელმძღვანელო, ისე განიხილავს, მათ სიმშვიდე დაეუფლებათ და ირგვლივ ანგელოზები შემოეხვევიან“. (მუსლიმ, ზიქრ, 38)

პადისში ნახსენები დვთის სახლთაგან ერთ-ერთ სახლში, რა თქმა უნდა, ნაგულისხმევია მეჩეთი. ამასთანავე ყველა ის სახლი, სადაც მუსლიმები შეიკრიბებიან და ყურანს წაიკითხავენ, იგივე სტატუსს შეიძენს. ყველა ის ადგილი, სადაც დვთის სიტყვას კითხულობენ და ისლამის შესა-

ხებ საუბრობენ ამ კატეგორიაში შედის. ამ დროს მნიშვნელობა არ აქვს ოჯახის წევრები შეიკრიბებიან თუ ახლობლები, მეგობრები და სხვა. ასეთი სასიკეთო შეპრებები დიდად სასარგებლოა და ღვთის წყალობა ახლავს თან.

ყურანის კითხვას და მის სრულად ან ერთი ნაწილის დაზეპირებას, ადამიანის ცხოვრებაში, დიდი მნიშვნელობა აქვს. ადამიანი, რომელიც ყურანს კითხულობს, ის ღმერთს ელაპარაკება. ყურანის სრულად ან ნაწილის დაზეპირების შემთხვევაში ადამიანს ღვთიური ჯილდო ელოდება. შუამავალი ბრძანებს:

„თქვენს შორის საუკეთესო ისაა, ვინც ყურანს სწავლობს და ასწავლის“. (ბჟჰარი, ფედაილულ ყურან, 2.1)

„ყურანი იკითხეთ, რადგან განკითხვის დღეს ყურანი მათ დაეხმარება, ვინც კითხულობდა“ (მუსლიმ, მუსაფირინ, 252)

„ვინც ყურანის ერთ ასოსაც წაიკითხავს, ამისათვის სიკეთე ერგება. ყოველი სიკეთე კი ათმაგი მადლია“. (თირმიზი, ფეზაოლულ ყურან 16)

ამ და სხვა ჰადისებით ჩანს, თუ რაოდენ დიდი მადლია ყურანის კითხვა. ჰადისებით

ასევე ჩანს, რომ იმ ადგილს, სადაც ყურანს კითხულობენ, ანგელოზები სტუმრობენ. გამომდინარე აქედან ყველა ჩვენგანმა უნდა ვეცადოთ, რომ ოჯახში სისტემატიურად ვიკითხოთ ყურანი, რათა მადლით ავაგსოთ და ცოდვებისგან დავიფაროთ.

იმ ადგილებში, სადაც ყურანს კითხულობენ, ეშმაკი არ ჩერდება, ამიტომ ოჯახშ ყურანი ვიკითხოთ, რომ ანგელოზები გვეწვიონ და ეშმაკი მოგვმორდეს. ოჯახში ყურანი უნდა ვიკითხოთ, რომ ბავშვები ცოდვილი გარემოსგან დაცული იყონ. შუამავალი იბრაჟიმი ცეცხლში ჩააგდეს, მაგრამ ცეცხლი მისთვის ვარდების ბაღნარად გადაიქცა. ყურანის კითხვით სწორედ ასეთ ბაღნარად ვაქცევთ ჩვენს ოჯახებს.

მუსლიმის სახლი სულიერებისგან არ უნდა დაიცალოს. ამისათვის იქ სისტემატიურად ყურანს უნდა კითხულობდნენ და ლვოისმსახურებას ასრულებდნენ.

მორწმუნისათვის ყურანის ნათელი ატმოსფეროს დაკარგვა ყველაზე დიდ საფრთხეს წარმოადგენს. თუ მორწმუნე ამ ატმოსფეროს თუ დაკარგავს, ის ზღვიდან ხმელეთზე ამოგდებულ თევზს დაემსგავსება. ყურანი მორწმუნის სიმშვიდის წყაროა. ის ადამიანის სულიერ ცხოვრებას კვებავს. ყურანის მიერ შექმნილ ატმოს-

ფეროში მოხვედრილი მორწმუნე თავს უსაფრთხოდ გრძნობს. წინააღმდეგ შემთხვევაში ადამიანის სულიერი მდგომარეობა ნადგურდება. თუ ვინმე ამ სფეროდან გავა სფერო ამით არაფერს დაკარგავს. დაკარგავს ის, ვინც მას ტოვებს. ამიტომაა, რომ ყურანის მადლით შექმნილი გარემო არ უნდა დავკარგოთ. სანამ ამ სფეროში ვიქნებით, ჩვენი სიმშვიდე დაცულია.

ყურანი დვთის სიტყვაა და ის ადამიანებს გზას უნათებს. ის გადარჩენის გზამკვლევია. მასში არის უზადო ჭეშმარიტება და უნაკლო სამართლიანობა. ის არის ისლამის პირველი წყარო. ყურანში არის უძველესი ხალხის ისტორია, მომავლის შესახებ წინასწარმეტყველება, გზავნილები, ბრძანებები და სხვა. ის გვასწავლის თუ როგორ მოვაქცეთ ერთმანეთს. ყურანში ნათლადაა მითითებული ყველაფერი და ნათლადაა გარჩეული ჭეშმარიტება მცდარისაგან. ყურანს არ გააჩნია ნაკლოვანება. მასში არ არის არცერთი სიტყვა, რომლის არასერიოზულად ჩათვლა შეიძლება. ვინც მას არაფრად ჩააგდებს და უგულებელყოფს, ღმერთ მას სამაგალითოდ დასჯის. თუ ვინმე მის გარეშე სწორი გზის ძიებას დაიწყებს, ღმერთი მას გზა-კვალს აურევს. ის არის გზა და საშუალება, რომელიც გადაგვარჩენს. მისკენ გადადგმული ნაბიჯი ფუჭად არ წავა. სწავლულები მისი სიბრ-

მნით ვერ ძღვებიან. მისი კითხვა არავის, არასოდეს მობეზრდება. მას აქვს უთვალავი მიმართულება, რომლებიც ადამიანს ადაფრთოვანებს. ყურანის ენით ვინც ლაპარაკობს, მართალს ამბობს. ყურანის მიხედვით ვინც ცხოვრობს, ის სწორად ცხოვრობს. ყურანის მიხედვით გადაწყვეტილებას იდებს. ვინც მას მიჰყება, სწორ გზაზე ადგას. ყურანი გვიხსნის უმეცრებისა და სიბნელისაგან. ის შვებაა ყველა იმ დაავადების, რაც შეიძლება ადამიანის სულში გაჩნდეს. ყურანი სინათლეა. ის საზოგადოებისა და პიროვნებებს ცხოვრების გზას უნათებს. მისი ნათელით სარგებლობა ვისაც სურს, ყურანი მას ამ ნათელს არ მოაკლებს. როგორც მზე ყველა ცოცხალი არსების სიცოცხლისთვის აუცილებელია, ისე ყურანიც ადამიანთა სიმშვიდისა და ბედნიერებისათვის აუცილებელია.

მორწმუნე ადამიანმა თავისი ოჯახი ამ უსასრულო ნათელით უნდა აავსოს, რათა ბავშვებმა ასეთ მაღლმოსილ გარემოში გაიზარდონ. ისინი ჯერ მოისმენენ ყურანს, ხოლო შემდეგ შეისწავლიან და თავად დაიწყებენ კითხვას. ამით ისინი შუამავლის მიერ ნაჩვენებ გზას დაადგებიან.

ყურანმა სწორედ ის ღირებულებები მოგვიტანა, რომლებიც კაცობრიობას სი-

ცოცხლის უნარს სძენენ. ის ადამიანების-გან ამ ღრებულებების დაცვას და გათვალისწინებას ითხოვს. ადამიანის სულიერი მხარის არსებობისათვის ეს ღირებულებები აუცილებელია. ესენი ის ძირითადი პრინციპებია, რომლებიც სამართლიანობის, სიმართლისა და მორალური პრინციპების ერთობლიობას ქმნის. ყურანის მიერ შექმნილ გარემოში აღზრდილი ბავშვები მავნე მიდრეკილებებს არ გამოავლენენ და გზიდან არ ასცდებიან.

აქვე ისიც გვინდა მივუთითოთ, რომ ყურანი ყველაზე სწრაფად ბავშვების გულში იდებს ბინას. ყურანს ყველაზე სწრაფად და ყველაზე კარგად ბავშვები იზეპირებენ. ეს იმიტომ, რომ ბავშვის გული სუფთაა. ყურანი ცოდვებით დამძიმებულ გულში უფრო ძნელად აღწევს. გულის სისუფთავე უნდა შევინარჩუნოთ, რომ ყურანის ნათელმა იოლად მოიცვას ის.

როგორ გვიცნოთ ბავშვებს უკრაშის შანთონს?

ისმაილ საღლაძე

თემის დაწყება საკუთარი ბავშვობის გახსენებით მინდა დავიწყო, რომელიც ყურანთან მიმართებაში საკუთარ გამოცდილებას წარმოადგენს. დაწყებით კლასებში სწავლისას სოფლის მეჩეთის იმამთან რამოდენიმეჯერ ვიყავი და ყურანის ანბანის შესწავლა ვცადე. ჩემი ეს რამოდენიმე მცდელობა შედეგით არ დასრულდა, რადგან საამისოდ არც საკმარისი დრო დამითმია და არც შესაბამისი მეთოდები იქნა გამოყენებული. ამის მიუხედავად იქ წარმოქმნილმა ატმოსფერომ ჩემზე ძალიან დიდი გავლენა იქონია. იმავე წელს, რამადანის თვეში, მამამ ჩვენივე სოფელში მცხოვრები ახალგაზრდა ჰაფიზი მეჭმედ ემინ ჯიპანი მოიწვია ჩვენს სახლში და ყურანის წაკითხვა სთხოვა. მე დღესაც ტკბილად მახსოვს ის დღე.

1976 წელს დაწყებითი სკოლის მეხუთე კლასი დაგამთავრე და ზაფხულში ჩვენი

ოჯახი ერზრუმიდან ბურსაში გადასახლდა. ყურანის სწავლა იქ დავიწყე და ჩემი მასწავლებელი სოფელ ზაფერიეს მეჩეთში დასაქმებული სასულიერო პირი აბდულფადის საღლამი იყო. დაწყებიდან ორი თვის შემდეგ ყურანის სრული წესების დაცვით კითხვა ვისწავლე. ამ დრომდე ყურანის შესახებ კონკრეტული ცოდნა არ გამაჩნდა, თუმცა მისდამი უზომო კრძალვითა და პატივისცემით ვიყავი განმსჭვალული.

ბავშვობის წლებში ყურანის შინაარსის გაგებაზე არ მიფიქრია. უფრო სწორად რომ ვთქვათ, ჩემთვის ყურანის აიათების მნიშვნელობა არავის უსწავლებია და ყურანს მხოლოდ ღვთისმსახურების მიზნით ვკითხულობდი. მანამდე, მეოთხე და მესუთე კლასებში რელიგიის მასწავლებელი არ მყავდა, რომ ყურანის აიათების შინაარსზე რაიმე ინფორმაცია მოეწოდებინა. ერთხელაც, სოფელ ზაფერიეში სწავლისას ჩემმა მასწავლებელმა მითხრა, მოდი, წაკითხული აიათის თურქული მნიშვნელობა ვნახოთო. წავიკითხე აიათი, მან კი იმ აიათის თურქული მნიშვნელობა წამიკითხა და რამოდენიმე განმატრებებიც მოაყოლა. წაკითხული აიათებიდან გავიგე, რომ ადამიანებს ზოგი რამ უნდა გაეკეთებინათ და ზოგი რამის გაკეთება კი ეკრძალებოდათ. მე ვერ მოვითმინე და მასწავლებელს ვკითხე, რომ ამ ყველაფერს ვინ ამბობდა,

ვინ მოითხოვდა, ასე გააკეთეთ, და ასე არ გააკეთოთო. ეს ჩემი ბავშვური უცოდვებლობით ვკითხე. მასწავლებელმა მიპასუხა, რომ ამ ყველაფერს ღმერთი ამბობდა. პასუხმა ჩემზე ძალიან იმოქმედა, გამიკვირდა, რომ ღმერთი ასე აშკარად, ადამიანებისთვის გასაგებ ენაზე საუბრობდა. მე მაშინვე ვუთხარი ჩემს მასწავლებელს, რომ ახლავე წაგვეკითხა ყველაფერი რაც ღმერთს სურდა და შეგვესრულებინა.

აქამდე რაც გიამბეთ აქედან შეგვიძლია დავასკვნათ, რომ ბავშვებს ადრეულ ასაკშივე უნდა ვასწავლოთ, რომ ყურანი ღვთის სიტყვაა. ამით ისინი ყურანის მომართ დიდი ინტერესითა და პატივისცემის გრძნობით განიმსჭვალებიან. ყურანი იმისათვის არის მოვლენილი, რომ ადამიანებმა ის გაიგონ, ამიტომ ბავშვებსაც ადრეულ ასაკშივე უნდა ვავაგებინოთ. ჩვენ უნდა ვეცადოთ, ბავშვებს შევასწავლოთ ყურანი და ასევე მივცეთ საშუალება გაიგონ ის, რასაც კითხულობენ. აქვე იბადება კითხვა, თუ როგორ უნდა მოვახერხოთ ეს, რა მეთოდები და პედაგოგიური მიდგომები დაგვჭირდება და საერთოდ, როგორ ვიმოქმედოთ, რათა მიზანს მივაღწიოთ?

ამ შეკითხვაზე პასუხის გასაცემად ჩემი აკადემიური შრომის პროცესში მიღაბული გამოცდილების შესახებ მინდა გიამბოთ.

უპირველეს ყოვლისა უნდა დავრჩეთ იმ პედაგოგიური მეთოდების ჩარჩოებში, რასაც სკოლამდე აღზრდის დაწესებულებებში და დაწყებით სკოლებში იყენებენ. მე მქონდა კველევა „დასავლურ და ისლამურ განათლების სფეროში სკოლამდელი აღზრდა“. ამ ნაშრომში ერთ-ერთი საკითხი ეხებოდა ბავშვებზე ინფორმაციის მიწოდების მეთოდები. ბავშვებს, როგორც წესი, იგავ-არაკებით, ზღაპრებით და მარტივი მეთოდებით უნდა მივაწოდოთ ინფორმაცია. იგივე მეთოდით შეიძლება მივაწოდოთ ზოგიერთი ჰადისისა და აიათის შინაარსიც. ჩვენ შეგვიძლია სკოლამდელი აღზრდის პრინციპების შესაბამისად მომზადებული აიათები და ჰადისები, ანუ მათი შინაარსი მცირე დოზით შევთავაზოთ ბავშვებს. ამასთანავე, ბავშვებს შეგვიძლია შესაბამისი ფორმით გავაცნოთ ყურანში მოცემული იგავებიც, რაც საბოლოო ჯამში სკოლამდელი ასაკის ბავშვების საკმარისი ინფორმაციით უზრუნველყოფას გამოიწვევს.

კვლევის პროცესში გვქონდა შემდეგი სახის ექსპერიმენტი. სკოლის პროგრამაში იყო გააგეთილი, რომელიც მშობლების მიმართ პატივისცემის შესახებ იყო. ტექსტის გაცნობის შემდეგ ავიღე ყურანი და ისრას სურას 23-24 აიათები წავუკითხე, რომლებიც მათთვის გასაგებ ენაზე განვუმარ-

ტქ. ბავშვები ძალიან დაინტერესდნენ. მათ ცნობიერებაში უმაღლ მოიკიდა ფეხი ისეთმა ტერმინებმა, როგორიცაა ყურანი, ლმერთი, ლვთისმსახურება, მშობლების მიმართ პატივისცემა და სხვა. რამოდენიმე დღის შემდეგ ბავშვებს ისევ მშობლების მიმართ პატივისცემაზე ვესაუბრეთ. მათ მაშინვე გაახსენდათ წინა გაკვეთილზე მიღებული ინფორმაცია და შემდეგი სახის შეკითხვები დასვეს: „ვინც მშობლებს უჯერებს, ლმერთს ისინი უყვარს, ხომ?“ ამით ნათელი გახდა, რომ ბავშვებმა შეძლეს საჭირო კავშირის დამყარება. ბუნებრივია ეს არ ნიშნავს, რომ სკოლამდელი ასაკის ბავშვებს ისლამის სამართალზე ვესაუბროთ. ყველა მიდგომა, სტილი და აქტივობები სკოლამდელი აღზრდის მეთოდოლოგიის შესაბამისი უნდა იყოს.

შემდეგ 7-14 წლის ასაკის ბავშვები და მათი განათლების საკითხები მოდის. აღნიშნული ასაკის ბავშვების რელიგიურ სწავლებაზე მქონდა კვლევა, რომელსაც „ბავშვი და ლვთისმსახურება“ ერქვა. ამ ასაკის ბავშვებს უკვე ლრმად უნდა ჩავუბეჭდოთ ლვთიური გზავნილის არსი და ლვთისმსახურების აუცილებლობა. ამისათვის მოსწავლეთა ერთი ჯგუფი შევარჩივ, რომლებთანაც ნამაზის შემდეგ მიზანმიმართული შინაარსის საუბარი მქონდა. მე მათ ყურანიდან ერთი გვერდი წაგუკითხე

და ასევე განაცანი შინაარსიც. ბავშვების დაინტერესების მაჩვენებელი საკმაოდ მაღალი იყო. ისინი საინტერესო შეკითხვებს სვამდნენ. ერთი კვირის გასვლის შემდეგ შევნიშნეთ, რომ ბავშვებს ყურანის შინაარსის შესახებ საკმაო ცოდნა დაეგროვებინათ. აღმოჩნდა, რომ ბავშვებმა შეძლეს ყურანის შინაარსის გარკვეულწილად გაგება, მაგალითებიდან დასკვნის გამოტანა და სპეციფიკური ტერმინების გაგება. აქვე უნდა აღინიშნოს, რომ ამ ასაკის ბავშვებთან მუშაობისას მათი ზოგადი ცოდნის დონე და მზაობა აუცილებლად გასათვალისწინებელია.

ბაზაფხული გულება უურისნათ ბოლომდე იღხება

ფინარ ბაშარი

გაზაფხული რომ მოვა, ჩვენ მათ ქუჩებში ვხედავთ. გოგონებს თავზე თავსაფარი ეფარათ. ბიჭები აუცილებლად მეგობრთან ერთად მიდიოდნენ ქუჩაში. გზა სასულიერო სასწავლებლისკენ, ან მეჩეთისკენ... უკან დედების აღელვებული ხმა მოსდევდათ. „აბდესთი არ დაგავიწყდეს“. როგორ დაივიწყებდნენ, ხელში ყურანი ეჭირათ. ხელში ყურანის ასაღებად, იცით, რამდენი იშრომეს? მანამდე ანბანს გაეცნენ, გრამატიკის წესები ისწავლეს, კითხვაში გაიწაფნენ. ისინი ამ დღეს მთელი გულით ელოდნენ. ნეტა, როდის გადავალ ყურანში, როდის ავიღებ ხელში, ამას ნატრობდნენ. ყურანის კითხვაზე გადასვლა გაზრდას ნიშნავდა. ყურანში კითხვა მშობლებისა და ბებია-ბაბუის თვალში უფრო მნიშვნელოვან პიროვნებად წარმოაჩენდა მათ. ისინი უფრო მცოდნე და დასაფასებელი პიროვნებები იყვნენ.

ამიტომაა, რომ ბავშვები არასოდეს ივიწყებენ მცირე განბანვას (აბდესთი). შემდეგ ღმერთის სახელს ახსენებენ, ხელში ყურანს აიღებენ, ეამბორებიან და შუბლზე მიიდებენ. ყურანიც ისეა დაბეჭდილი, დიდი ასოებით, მოხატული, გალამაზებული, რომ იოლად წაიკითხონ. ისინი ორივე ხელით გულში იხუტებენ მას. გულში აქვთ ჩაკრული და ისე მიუყვებიან ქუჩებს. ეშინიათ, ძირს არ დაუვარდეთ. გულის კანკალით ფიქრობენ, რამე არ მოუვიდეთ. ისინი ისე იხუტებენ გულში ამ წმინდა წიგნს, თითქოს გულის ნაწილი იყოს. ბავშვებს თავიანთ პაწაწინა გულებში მთავარი ადგილი მიუჩენიათ ამ წმინდა წიგნისთვის.

ყურანის პირველად შესწავლასთან დაკავშირებით ყველას გვაქვს ჩვენი მოგონებები. ეს მოგონებები ჩვენი ბავშვობის ყველაზე ტკბილი, ყველაზე სუფთა წუთებია. ყურანის კითხვის დაწყებისას უფროსებისგან წამოსული შექება გულს გვიფორიაქებდა. პირველი პათმის დასრულებისას რამდენ ჩვენგანს საჩუქრებისც მიგვიდია. ამისათვის სპეციალური ცერემონიები იმართებოდა და ამ ცერემონიებზე ვედრებას აღავლენდნენ. ყველა ესენი ძალიან ტკბილი მოგონებები იყო.

აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ თუ ბავშვს ყურანის სწავლის პერიოდთან ცუ-

დი მოგონებები აკავშირებს, მოსალოდნელია, რომ ზრდასრულობაში ყურანის კითხვა აღარ გააგრძელოს. ამიტომაა რომ ბავშვს უნდა შევაყვაროთ კითხვა და ისე ვასწავლოთ და არა ძალდატანებით. ძალდატანების შემთხვევაში, როგორც კი გაიზრდება ბავშვი და თავისუფლებას იგრძნობს, მაშინვე შეწყვეტს კითხვას. ამიტომაა, რომ ყურანის სწავლებისას სწორი ასაკი, სწორი დრო, სწორი ადგილი და სწორი მეთოდები უნდა გამოვიყენოთ.

სწორად შერჩეულ დროს ყურანის სწავლება

ყურანის სწავლება ახალი ენის შესწავლაა. ამ პროცესში ყოველი ბავშვი მისთვის დამახასიათებელ თვისებებს ავლენს. ზოგი ბავშვი სულ პატარა ასაკშივე ახერხებს სწავლას, ზოგს კი შედარებით მეტი დრო ჭირდება. ბავშვს იმ ასაკში უნდა შევასწავლოთ ყურანი, როცა ის ამას შეძლებს.

პატარაობისას, როცა ბავშვს ჯერ კიდევ გამართულად მეტყველება არ შეუძლია, სიტყვებს ვერ ამბობს ან ამახინჯებს, ამ დროს ყურანის შესწავლების მცდელობა

სასურველი არ არის. ამ დროს შექმნილი გართულებები და წვალება ბავშვს ცუდად დაამახსოვრდება, გულგატებილობა შეიპყრობს და ამ მიმართულებით წარმატება შემდეგშიც არ ექნება.

ამასთანავე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ პატარა ასაკის ბავშვებში ყურანის შესწავლების პროცესს, პირველ რიგში ხშირი მოსმენა დააჩქარებს. ბავშვებს ხშირად და გეგმაზომიერად უნდა მოვასმენინოთ ყურანი, რაც სიტყვების სწორად გამოთქმისთვის ძალიან სასარგებლო აქტივობად ითვლება.

ერთი პერიოდი ბავშვებს ყურანს ვასწავლიდი. სწავლების შუა პერიოდში ერთი, ადგილობრივ ბავშვებზე ასაკით უმცროსი ბავშვი დაგვემატა. ძალიან ლამაზი ბავშვი იყო, მაგრამ ჯერ კარგად ვერ ლაპარაკობდა. ამის გამო ის უმეტესწილად ჩუმად იჯდა. მის ოჯახსაც მხოლოდ ეს სურდა, რომ ბავშვი სასწავლო გარემოს გაცნობოდა, სმენა მიეჩვია და სწავლის პროცესი მისთვის ახლობელი გამხდარიყო.

ზუსტად იმ პერიოდში, მოსმენის მეთოდით, ნასის სურას ვიზეპირებდით. ყველა მოსწავლეს სათითაოდ ვამეორებინებდი. რამოდენიმე დღეში იმპატარა ბავშვის ჯერი დადგა, რომელმაც ძალიან გამაოცა.

ნასის სურა მასაც დაეზეპირებინა. თავი-დან ბოლომდე რომ ზეპირად წაიკითხა, მის თვალებში წარმოუდგენელი თავდა-ჯერებულობის ნაპერწკლები დავინახე. ამ ამბავმა მისი ოჯახიც ძალიან გაახარა. ეს მოვლენა მისი წარმატების საწინდარი გახდა.

სწორი დროის შერჩევა ინდივიდუალურია. ჯერ ბავშვის უნარი და ზოგადი მზა-ობა უნდა შევამოწმოთ და სწორი დრო ამის მიხედვით შევარჩიოთ. არასწორად შერჩაულ დროს ბავშვის შეწუხებას, ჯო-ბია სწორ დროს დაველოდოთ, ეს უფრო ეფექტური და შედეგიანი იქნება.

სწორი ადგილის შერჩევა

მინახავს პატარა გოგონები დედებთან ხელჩაკიდებული მევლუდის ან ყურანის მოსასმენად როგორ მიდიან. ბიჭებიც მამებ-თან ერთად მეჩეთში დადიან და ღვთისმ-სახურებას ეჩვევიან. ესენი ძალიან მნიშვ-ნელოვანი ადგილებია. ასეთ ადგილებში არსებული ბევრი დეტალი, რომლებსაც ვერც კი ვამჩნევთ, ბავშვებზე დიდ გავ-ლენას ახდენს. ასეთ გარემოში ყურანის მოსმენა მათზე დაუვიწყარ შთაბეჭდილე-ბას ახდენს. მეჩეთის ინტერიერი ჩვენთვის

ჩვეულებრივი, შეჩვეული გარემოა, რომელ-
საც არც კი ვაკვირდებით, მაგრამ მათთვის
ეს სულ სხვა სამყაროა. იქ მოწოდებული
ტბილეული ჩვენთვის უბრალოდ ტბილე-
ულია, მაგრამ ბავშვებისთვის ეს სრულიად
განსხვავებულია.

ბავშვების თვალში მოვლენები გარე-
მოსთან კომბინაციაში იძენს მნიშვნელო-
ბას. გამომდინარე აქედან, ადგილები, სადაც
ბავშვები ყურანს ისმენენ და სწავლობენ
სიმშვიდით უნდა იყოს აღსავსე, რათა მათი
სწორი დამოკიდებულების ჩამოყალიბები-
სათვის ხელსაყრელი გახდეს.

თუ ჩვენ გვსურს, რომ ჩვენმა შვილებ-
მა ყურანი სათანადოდ დააფასონ და მათი
ცხოვრების განუყოფელ ნაწილად იქცეს,
ჩვენც მისით უნდა ვიცხოვოთ და ყურა-
ნი ჩვენი ცხოვრების განუყოფელი ნაწილი
უნდა იყოს.

სწორი გზამქევლევი და ყურანის სწავლება

სკოლაში სწავლისას იმ საგნის უკან,
რომელსაც კარგად ვხსნავლობდით, ყო-
ველთვის იდგა ჩვენთვის საყვარელი მას-

წავლებელი, რომელმაც კონკრეტული სა-
განი შეგვაყვარა. ყველა იმ საგნის უკან
კი, რომლებიც არ გვიყვარდა და წარმატე-
ბას ვერ მივაღწიეთ, უმეტესად ის მასწავ-
ლებელი დგას, რომელიც არ გვიყვარდა.
აქვე ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ჩვენ ვალ-
დებული არც ვართ ყველა საგანი კარგად
ვიცოდეთ. მოსწავლე, რომელსაც ბიოლო-
გიასთან ცუდი მოგონებები გააჩნია, ბიო-
ლოგიაში წარმატებას ვერ აღწევს და მისი
სწავლის სურვილიც არ გააჩნია. ბუნებრი-
ვია ასეთ ადამიანი ბიოლოგიას არ პროფე-
სიად აირჩევს. ეს საჭმე იმით გამოსწორ-
დება, რომ ეს პიროვნება სხვა რომელიმე
მეცნიერებაში გახდება წარმატებული, მა-
გალითად ფილოლოგი გახდება და ა.შ.

უურანის სწავლება გაცილებით სენსი-
ტიური საკითხია. ის იმდენად მნიშვნელო-
ვანია, რომ თუ მუსლიმი რადაც მიზეზით
უურანს დაშორდა, სხვა რამის სწავლით ეს
არ გამოსწორდება. ეს ზოგადად რელიგი-
ურ სწავლებასაც ეხება. ზემოთ თქმული-
დან გამომდინარე, მოსწავლემ შეიძლება
იმის გამო თქვას უარი ყურანის სწავლა-
ზე, რომ მასწავლებელი არ უყვარს. თუ
მასწავლებელი ბავშვს ყურანის კითხვას
შეაყვარებს, მოსწავლეასც დიდი ალბათო-
ბით წარმატება ექნება.

ჩვენ, როცა ვსწავლობდით, მასწავლებლის დამოკიდებულებები, პიროვნული მახასიათებლები და ქცევები ყურადღების ცენტრში გქონდა და ვითვალისწინებდით. ამის მაგალითები უამრავია. არის დადებითი შედეგებიც და უარყოფითიც. ყველა ეს გამოცდილება გვეუბნება, რომ ჩვენმა შვილმა ყურანი სწორად შერჩეული ადამიანისგან უნდა ისწავლოს.

ყურანის მასწავლებლის თვისებებზე ხშირად საუბრობენ და ჩვენ კიდევ ერთ-ხელ შეგვიძლია ჩამოვთვალოთ. ამ მხრივ რა თქმ აუნდა მნიშვნელოვანია ცოდნა, ქცევები, პედაგოგიური უნარები და სხვა.

მასწავლებელს უპირველეს ყოვლისა თავისი საქმე უნდა უყვარდეს. მას უნდა უყვარდეს ყურანი და ბავშვებსაც უნდა შეაყვაროს. ვისაც ყურანი არ უყვარს, ის ვერც სხვას შეაყვარებს. მასწავლებელს უნდა უყვარდეს ბავშვებიც. თუ მას ბავშვები არ უყვარს, არც ისინი შეიყვარებენ. მასწავლებელი ყურანს მთელი გულით უნდა ატარებდეს და ეს გრძნობა ბავშვებსაც უნდა გადასცეს.

უკრიანი და ჩეგნი ბავშვები

სუზან ჩათალოლუქი

მამაკაცმა თავი ნელა წამოსწია და ჩაიჩურჩულა:

„სამყაროს გამჩენო, მადლობა შენდა!“

სახეს თეთრი წვერი უფარავდა. მის დანაოჭებულ სახეს თუ დააკვირდებოდით, ასაკის გამოცნობა ძალიან ძნელი იყო. წინ ნაწერი ედო, ნელა დაიხარა ამ ნაწერისკენ. ნაწერი სრულად მოოქროვილი იყო.

ფანჯრიდან შემოსულ მზის სინათლეს გახედა. შუადღე იქნებაო, გაიფიქრა. ადგა, აბდესთს განვაახლებო, ცაილაპარაკა. ნამაზის შემდეგ მოსწავლეებს უნდა შეხვედროდა. ამბავს მცირე შუალედის შემდეგ გავაგრძელებთ.

ამბის ასე შეწყვეტის მიზანი თქვენი დაინტერესება არ ყოფილა. აქ განმარტება გვინდა გავაკეთოთ. ეს ამბავი ჩვენი კულ-

ტურის ამსახველი ისტორიაა. ეს ჩვენი ამ-ბავია. თუმცა ის არამარტო ჩვენია, სხვები-საცაა. კი მაგრამ ბავშვები? რას მისცემს ის ბავშვებს? ნეტა თუ დაინახავენ ამ ყვე-ლაფერს? ეს ამბავი ამისათვის გვჭირდება, რომ ამ კითხვებზე დადებითი პასუხები მი-ვიღოთ. ჩვენი ამბავი ასე სანახევროდ არ უნდა დარჩეს. ბავშვებმა უნდა გაითავი-სონ ჩვენი ლირებულებები და მისი დაცვის სურვილი ჰქონდეთ. მწერლის მიზანი სწო-რედ ესაა. ახლა კი გავაგრძელოთ.

ამ დროს მისი მოსწავლე, პასან ჩელები მოვიდა. მოხუცმა შინ შეიპატიქა. მოსწავ-ლემ მასწავლებელი დიდი პატივისცემით მოიკითხა და მის წინ დადებული ნაწერი დაინახა.

„დმერთო ჩემო, ეს რა სილამაზეა, დმერთ-მა სულ გამყოფოს“, - აღმოხდა მოსწავლეს.

მოხუცს გაეღიმა და უთხრა:

„- შვილო, მუდმივი მხოლოდ დმერთია. ჩვენში მუდმივი არაფერია. რმერთი ჩვენ საშუალებას და საწერ კალამს გვაძლევს. ნიჭიც, მიზეზიც და ყველაფერიც მის ხელ-შია. ჩვენ მადლობა უნდა შევწიროთ, რომ მუპამმედის მიმდევრებად გაგვაჩინა. სათქ-მელი სხვა არაფერია“.

პასან ჩელებიმ პასუხის გაცემა ვეღარ გაძედა და მასწავლებელს აღფრთვანებული უყურებდა. ეს კაცი კანუნი სულთან სულეიმანის კარზე ცნობილი სწავლული აჰმეთ ქარაპისარი იყო.

ცოტა ხანი დუმილის შემდეგ ქარაპისარმა განაგრძო. შვილო, სიტყვა მაქვს მოცემული, ამიტომ გეტყვი იმას, რაც გაინტერესებს.

მოსწავლე დიდი ინტერესით და ასევე დიდი კრძალვით უსმენდა. მოხუცმა ღრმად ამოისუნთქა და დაიწყო:

„დმერთმა ანგელოზ ჯებრაილის მეშვეობით ყურანი შუამავალ მუჰამმედ მოუკლინა და უბრძანა: „წაიკითხე“. შემდეგ შუამავალმა მის მიმდევარ მეგობრებს გაცნო. ეს წმინდა წიგნი, სანამ ჩვენამდე მოაღწევდა, მრავალგზის უნდა დაწერილიყო. ღვთის სიტყვა ყველაზე ლამაზი ფორმით უნდა დაწერილიყო და ასევე მთელი გულწრფელობით უნდა ვკითხულობდეთ მას. ყურანის ასე მხატვრულად წერის ტრადიცია შუამავლის სიძეს, პზ. ალის უკავშირდება. პზ. ალიმ მაშნდელი არაბული დამწერლობა უფრო გაალამაზა და სრულყო და ასე ისურვა, რომ ეს წმინდა წიგნი დაწერილიყო“.

ქარაპისარი ცოტა ხნით გაჩუმდა. ახალ-გაზრდა მოწაფე ნერვიულობდა, წამი საა-თად ეჩვენებოდა. შემდეგ მასწავლებელს ჰკითხა:

„მასწავლებელო, ასეთი ლამაზი ანბანი იმ დროიდან მოდის?“

ქარაპისარს გაედიმა და გააგრძელა:

„დიახ, პ. ალის შემდეგ ხელნაწერის ხელოვნება ძალიან განვითარდა და ამ სფეროში დიდი ოსტატები აღიზარდნენ. ემევების დროს ქალაქი შამი ხელნაწერის ხელოვნების ცენტრი გახდა. შამში ძალიან მნიშვნელოვანი ნიმუშები შეიქმნა. შემდეგ იყო აბბასების პერიოდი და მაშინაც ყურანის წერის ხელოვნება კიდევ უფრო განვითარდა. ამ პერიოდის ოსტატები ყურანის ძალიან ლამაზი ფორმით დაწერას ცდილობდნენ. ბოლოს ამსფეროში გამოჩნდა სახელგანთქმული იაქუთ ელ მუსტასიმი, რომლმაც ხელნაწერის ფორმები წესებს დაუქვემდებარა. მან მრავალი მოწაფე აღზარდა და მეც მის მიერ გაკვალულ გზას მივუყვები.

იმ დროისათვის ანატოლიაში უკვე ჩვენი წინაპრები მკვიდრდებოდნენ და აღნიშნული სტილი მათ შორის დიდი პოპულარობით სარგებლობდა. ფათიჲ სულთან მეჲ-

მედი ამასიელ ჰამდულლაპს სრულ მხარდაჭერას უცხადებდა. შეიხი ჰამდულლაპი თავისი ოსტატობითა და ლამაზი ხელნაწერით ფათიპ მექმედის იმედებს ამართლებდა. ჰამდულლაპი იაქუთის სტილში მუშაობდა და ამან საბოლოოდ ოსმალური სტილის ჩამოყალიბებას დაუდო საფუძველი.

ჰასან ჩელები ქარაპისარის სულიერი შვილი იყო. ჰასანი ოსტატის წინაშე დიდი მოწიწებითა და კრძალვით იქცეოდა. მისი მასწავლებელი ხელნაწერის პროფესიონალი ოსტატი იყო და ამავდროულად დიდი სწავლულიც.

ქარაპისარი ოსმალეთის აღზევების ხანში ცხოვრობდა და თავისი ხელოვნებით ძალიან განთქმული იყო. ის ყველა დროის შვიდ დიდ ოსტატს შორის ერთ-ერთი იყო. თავის მხრივ მასაც ყველაზე სახელგანთქმული მასწავლებლები ჰყავდა.

ქარაპისარი 90 წლის ასაკში გარდაიცვალა. მან მრავალი ხელოვნების ნიმუში და ასევე მრავალი სახელგანთქმული მოწაფე დატოვა. მათგან ერთ-ერთი გამორჩეული ჰასან ჩელები იყო.

ქარაპისარი განსაკუთრებული ოსტატობით გამოირჩეოდა და ყურანის წიგნებს

ქმნიდა. მის მიერ დაწერილი ანბანის მოყვანილობა, გვერდების მოხატულობა და ზოგადად წიგნის დიზაინი განსაკუთრებული იყო.

ქარაპისარის შემოქმედების გარდა იმავე პერიოდში იქმნებოდა სხვა გამორჩეული ხელოვნების ნიმუშებიც. ერთ-ერთი ასეთი ცნობილი ავტორი იყო შეიპ ჰამდულლაპი, რომლის მამაც ბუჭარადან ამასიაში იყო გადმოსახლებული. ის განთქმული ოსტატის, იაქუთის სტილის მიმდევარი იყო, მაგრამ მოგვიანებით საკუთარი სტილი შექმნა და მრავალი მოწაფე აღზარდა. ოსმალეთის ტახტის უფლისწულ ბეაზიდს შეიხი ძალიან უყვარდა და სტამბოლში, სასახლეში მიიწვია. შეიხი ჰამდულლაპი სასახლეში აღმზრდელობითი საქმიანობით იყო დაკავებული.

შეიხ ჰამდულლაპის ოსტატობა იმდენად პოპულარული იყო, რომ იმ პერიოდის სხვა ოსტატები ყოველთვის მასზე მიბაძვას ცდილობდნენ. 90 წლის ასაკს მიღწეულმა ოსტატმა მრავალი შედევრი დატოვა. ჩვენ მხოლოდ რამოდენიმეს ჩამოვთვლით: 30 მუსკაფი, 50 ენამი და ჯუზი და სხვა.

შეიხ ჰამდულლაპის შემდეგ ჰაფიზ ოსმანი რომ არ ვახსენოთ არ შეიძლება. შეიხ ჰამდულლაპის სიკვდილიდან 150 წლის

შემდეგ მოღვაწეობდა ცნობილი ოსტატი ჰაფიზი ოსმანი. ჰაფიზი ოსმანს მრავალი ხელნაწერი ნიმუში აქვს შექმნილი, განსაკუთრებით კი მუსკაფების უველა დროის ოსტატს შორის ერთ-ერთი გამორჩეულია. ის 50 წლის ასაკში გარდაიცავალა. გამორჩეული ოსტატობისა და შრომისმოყვარეობის გარდა, ჰაფიზ ასმანი ძალიან დიდი თავმდაბლობით გამოირჩეოდა. მოსწავლეებს არასოდეს უარს არ ეუბნებოდა. ცნობილია, რომ ქუჩაშიც კი გაკვეთილებს ატარებდა.

ამ საოცარი სილამაზის მქონე ხელოვნებით შექმნილი მუსკაფები და სხვა საკითხავი ლიტერატურა ისლამის კულტურის ნაწილია და ჩვენს ბავშვებს ეს ყვალაფერი უნდა გავაცნოთ.

ბავშვებს, მთლიანი მუსკაფი იქნება თუ ცალკე საზეპირო სურა, ამ კლასიკური ისლამური ხელოვნებით გალამაზებული უნდა შევთავაზოთ. ისინი შეითვისებენ ამ კულტურას და სამომავლოდ დაიცავენ კოდეც.